

Programma

Vitale Groene Leefomgeving

25 september 2025

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN

Vooraf

Vanuit de herijking van het huidige thema Vitaal Landelijk Gebied (2024) is aangegeven, dat er behoefte is aan een programma met ambitie voor de 21 gemeenten, waarin de ontwikkeling van groenblauwe structuren, een grondverbonden agrarische sector en de waarde van groen in ruimtelijke ontwikkelingen van de regio een plek krijgen.

Voorliggend programma Vitale Groene Leefomgeving van de Metropoolregio Eindhoven geeft op hoofdlijnen aan wat we vanuit dit programma als 21 gemeenten willen bereiken. Dit is een meerjarig programma en geldt als input voor de Regionale Agenda 2027-2030 en als onderlegger voor de Uitvoeringsagenda Vitale Groene Leefomgeving. Deze Uitvoeringsagenda is gekoppeld aan het Werkprogramma van de Metropoolregio Eindhoven.

Als het gaat over groen, dan hebben we het over alle vormen van groen: weilanden, parken, natuurgebieden, landschappen, groene tuin- en akkerbouwgronden, bossen, etc.. Water is een onlosmakelijk onderdeel hiervan.

De groene kracht van onze regio

We zijn een topregio! Onze Brainportregio is één van de wereldhavens van de nieuwe economie, waar met een niet-aflatende stroom aan innovaties niet alleen gewerkt wordt aan verdienvermogen, maar ook aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

In tegenstelling tot de ‘oude’ economieën is de Brainporteconomie snel, adaptief en relatief schoon met een relatief laag ruimtebeslag, gezien vanuit toegevoegde waarde per vierkante meter. Dat is mooi, want de regionale economie blijft groeien en ruimte in onze regio is schaars: naast maatschappelijke uitdagingen die dwingend beslag leggen op ruimte, zijn er ook andere kansen die we echt moeten pakken om een gezonde en veerkrachtige topregio te blijven.

En dat kunnen we, vanuit de kwaliteiten die we in onze regio hebben. Want als er vanuit ruimtelijk perspectief iets is wat onze regio onderscheidt van andere economische topregio's, dan is het de ruimte. We zijn geen hoogstedelijke metropoolregio met veel bebouwing en hier en daar wat groen, maar een groene metropool met een fijnmazig hoogstedelijk netwerk: een structuur van ‘altijd dichtbij’ en ‘altijd bereikbaar’. Het is de basis van een cultuur van ondernemerschap met innovatiekracht, creativiteit en goed samenwerken.

Vanuit die cultuur is ook gewerkt aan ‘van nooit meer honger’ naar een internationaal toonaangevende agrarische sector, die tot op heden zowel landschap als cultuur in onze regio in belangrijke mate heeft gevormd. Die cultuur, en de fysieke ruimte in dat agrarische landschap zijn een perfecte voedingsbodem gebleken voor de huidige topeconomie in deze regio.

De groene onderlegger waarop ons *daily urban system* zich heeft ontwikkeld is uniek en zorgt ervoor dat we hier naast elkaar en met elkaar goed kunnen wonen en werken, elkaar kunnen vinden en de ruimte kunnen geven. Het zorgt voor ademruimte, een horizon, kwaliteit van leven. Het zijn de ‘common grounds’ waar ondernemerschap, ontspanning en een gedeeld gevoel van kwaliteit van leven elkaar vinden.

Die groene onderlegger is daarmee hét unique selling point van de ruimtelijke kwaliteit in deze topregio: een topvoorziening. Het is echter ook de ruimtelijke fundering – en daarmee een basisvoorziening - voor regionale brede welvaart: hier verankeren we een gezonde en aantrekkelijke groene leefomgeving voor alle inwoners, waar we in een robuust en duurzaam groenblauw netwerk kansen kunnen blijven benutten en ruimte kunnen blijven bieden voor nieuwe ontwikkelingen.

Brede welvaart is het gemeenschappelijke ijkpunt in de samenwerking van de Metropoolregio Eindhoven. We doen het pas goed als al onze inwoners het goed kunnen hebben. Daar liggen uitdagingen voor de regio. Want ‘overall’ gaat het goed met onze regio, maar niet overal gaat het goed in onze regio. Een goede kwaliteit van leven is in onze regio niet op alle aspecten geborgd.

Voor wat betreft de woon- en leefkwaliteit op het niveau van het daily urban system van de regio staan we vanuit ruimtelijk perspectief met 21 gemeenten aan de lat voor een aantal uitdagingen. Het investeren in een vitalere groenere leefomgeving zorgt voor rendement dat het welzijn én de welvaart van alle inwoners ten goede komt. Zo werken wij aan brede welvaart.

Naar een vitale groene leefomgeving

Onze groene regio is een echt productielandschap: op de weerbarstige grond heeft men hier altijd moeten ploeteren om een boterham te kunnen verdienen. Daarmee is onze regio ruimtelijk gezien in anderhalve eeuw tijd ontwikkeld tot een gebied met veel agrarische bedrijvigheid. Dit heeft een agrarische sector van internationale betekenis opgeleverd: de inzet van techniek en technologie, kennis en ketenvorming heeft geresulteerd in een scala aan hoogproductieve bedrijven die het verdienvermogen van het buitengebied dragen en voorzien in grootschalige productie van voedsel en gewassen.

De dwingende opgaven voor klimaat en milieu hebben de ontwikkeling van de agrarische sectoren behoorlijk op slot gezet en zijn een gamechanger geworden in het landelijk gebied: steeds meer agrarische bedrijven stoppen, schakelen om of ontwikkelen niet door, terwijl in toenemende mate gebieden (N2000 en omliggende gebieden) worden beschermd, ten behoeve van het behalen van de doelstellingen voor stikstof, water en biodiversiteit.

Daarmee is een beeld ontstaan dat er van alles in het landelijk gebied gebeurt waar we weinig grip op lijken te hebben als 21 gemeenten samen. En dat terwijl de dwingende opgaven voor milieu en klimaat ook grote impact hebben op andere kansen en uitdagingen in de regio: woningbouw, voorzieningen, energietransitie, mobiliteit en werklocaties. Niet alleen in het landelijk gebied, maar in de hele regio. Stad en land zijn hierdoor meer verbonden dan ooit.

Deze wederzijdse afhankelijkheid tussen stad en land vraagt om een gemeenschappelijke aanpak - door de uitdagingen vanuit een regionaal perspectief en belang te benaderen. Een gemeenschappelijk denkkader 'als ware we één gemeente' is hiervoor de basis: samen aan tafel om de uitdagingen in kaart te brengen en uit te gaan van win-win in plaats van tegenstellingen, zodat we vanuit gezamenlijkheid slimme oplossingen vinden voor belangrijke vraagstukken.

Hoe zorgen we ervoor dat we met alle uitdagingen het groene karakter van onze regio behouden en versterken? Want de kaart kleurt weliswaar groen, maar de kwantiteit staat onder druk en de kwaliteit van groen en blauw – bodem, water en lucht – is op veel plekken niet goed, zowel qua gezondheid, duurzaamheid als beleefbaarheid. Hoe maken we kansen van deze uitdagingen?

Hoe zorgen we ervoor dat we grip krijgen op dat wat er gebeurt in die groene ruimte, die zo bepalend is voor de kwaliteit van de leefomgeving van de regio? Hoe kunnen we regie pakken zodat we onze ambities waar kunnen maken vanuit het perspectief van brede welvaart voor 800.000 inwoners? Hoe houden we ruimte voor duurzame voedselproductie en innovatief en duurzaam* agrarisch ondernemerschap?

Het antwoord op die vragen begint bij samen inhaken en aanpakken. De groene basis is er, maar vraagt prioritering op de regionale agenda, naast andere ontwikkelingen en een integrale benadering. Het voorliggende programma Vitale Groene Leefomgeving van de Metropoolregio Eindhoven is hiervoor de onderlegger, als vervolg op en doorontwikkeling van het thema Vitaal Landelijk Gebied, zoals belicht in het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 'In goede banen'.

**) duurzaam: volhoudbaar als langjarig verdienmodel voor de ondernemer en volhoudbaar voor mens en natuur -> geen afwenteling negatieve effecten op later & elders.*

Programmadoel

Het programma Vitale Groene Leefomgeving maakt onderdeel uit van de Regionale Agenda 2027-2030 van de 21 gemeenten van de Metropoolregio Eindhoven. Alhoewel het decor en de kaders voor de ontwikkeling van onze regio zijn veranderd ten opzichte van de periode waarin het samenwerkingsakkoord 2023-2026 gestalte kreeg, zijn de uitgangspunten in grote lijnen hetzelfde. De vijf programma's dragen bij aan de ambitie van de regio. Voor de kwaliteit van de leefomgeving hebben de 21 gemeenten het volgende met elkaar geformuleerd als ambities:

“Kwaliteitssprong voor een gezonde fysieke leefomgeving

We streven ernaar dat de kwalitatieve ontwikkeling van de leefomgeving gelijke tred houdt met de economische groei. Voor het welzijn van onze inwoners is ook de aanwezigheid van voldoende natuur, flora & fauna, en een aantrekkelijk landelijk gebied een basisvoorwaarde. Voor herstel van de biodiversiteit is de ontwikkeling van één sterk robuust groen raamwerk (ecosysteem) als samenhangend geheel cruciaal.”

(uit: ‘Samenwerkingsakkoord 2023-2026 – in goede banen’)

Op basis van deze ambitie, de actuele ontwikkelingen en uitdagingen én alles wat in aanloop van dit programma is opgehaald bij de gemeenten (politiek, bestuurlijk, ambtelijk) en onze partners is het programmadoel voor het programma Vitale Groene Leefomgeving als volgt geformuleerd:

We verbeteren de woon- en leefkwaliteit van de regio door het bevorderen van een gezonde, economisch vitale en aantrekkelijke groene leefomgeving. Hiermee dragen we bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en de fysieke en mentale gezondheid van alle inwoners, vanuit het ruimtelijk perspectief van brede welvaart.

Een hogere kwaliteit van de groene leefomgeving biedt daarnaast in de toekomst volhoudbare ontwikkelruimte voor het energiesysteem en de duurzame ontwikkeling van wonen, werken, voedselproductie, voorzieningen en mobiliteit.

Vanuit dit programmadoel werken we langs programmalijnen naar concrete resultaten in een uitvoeringsagenda, die als dynamisch werkdocument uitvoering geeft aan de doelen per programmalijn. We sluiten aan bij kansrijke ontwikkelingen en bestaande initiatieven (daar waar de muziek zit). Uitgangspunt is dat het programma relevantie, urgentie en ambitie bevat voor alle 21 gemeenten, voor stad én platteland.

De programmalijnen

Vanuit het overkoepelende programmadoel zijn verschillende themadoelen en doelgroepen te benoemen. Het programma steunt op drie pijlers:

Deze pijlers zijn weliswaar samenhangend, maar hebben elk een eigen pad, beoogd resultaat en werkspoor. Iedere pijler kent andere strategische partners en financieringsbronnen. Daarom is het programmadoel uitgesplitst in drie programmalijnen. Elke programmalijn geeft een specifiek doel aan, die in de uitvoeringsagenda worden uitgewerkt tot concrete projecten en processen.

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Bij onze economische topregio hoort een top verblijfsklimaat, zodat mensen hier willen blijven wonen en willen komen werken. De groenblauwe basis van onze regio is hiervoor dé belangrijkste pijler die we opwerken tot een netwerk van toplandschappen.

Gezond voor mens & natuur

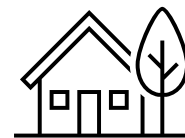
Inzet: alle inwoners vanaf de voordeur toegang tot een robuust en gezond groenblauw netwerk buiten de bebouwde omgeving - voor ontspanning, rust, ruimtebeleving en sport. We ondersteunen vanuit het perspectief van de inwoners de ontwikkeling van natuur: bodem, water en lucht gezond.

Duurzaam ondernemend landschap

We stimuleren en ondersteunen duurzame verdienmodellen in het landelijk gebied die door aantrekkelijk, gezond en gevarieerd landgebruik bijdragen aan de groene en blauwe kwaliteiten van de leefomgeving.

Navolgend worden deze programmalijnen verder toegelicht.

1. Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

De economische groei van de Brainportregio vraagt om meer van alles: woningen, werklocaties, infrastructuur. We willen echter niet alleen dat mensen hier *kunnen* wonen, maar dat mensen hier ook *willen* (blijven) wonen. De groei van ‘rode’ functies als gevolg van autonome groei én de schaa sprong zet de kwantiteit en kwaliteit van groen en blauw – en daarmee de leefomgeving en leefbaarheid - onder druk.

Daarom is in de Regionale Ontwikkelstrategie en de MIRT Actualisatie expliciet vastgelegd dat een robuust, aaneengesloten groenblauw netwerk ten behoeve van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving randvoorwaardelijk is voor de schaa sprong. Ook bij de start van project Beethoven is leefbaarheid benoemd als doel in de gezamenlijke opgave. Langs deze programmalijn geven we deze opgave invulling.

Een robuust, aaneengesloten groenblauw netwerk is belangrijk voor een goed functionerende regio. Een metropool en haar inwoners floreren en functioneren beter als er voldoende groen is om de steden en de dorpen. Net zoals een goed functionerend mobiliteitssysteem of voldoende woningen nodig zijn voor een goed functionerende stedelijke regio. Kortom, bij het realiseren van een goed vestigingsklimaat is een aantrekkelijk landschap onmisbaar.

Kwaliteit van de woon- en werkomgeving door groen is daarmee geen ‘nice to have’, maar een ‘need to have’. Voor de Brainportregio, die zich kenmerkt door technologisch leiderschap en operational excellence met internationale allure, betekent dit meer dan alleen positioneringsvraagstuk. Het vraagt om herwaardering van groen en blauw als dragers van iedere ontwikkeling: zowel op projectniveau als op het niveau van het totale daily urban system.

In het licht van de andere urgente opgaven is het noodzaak, de breed gedragen erkenning dat de groene leefomgeving een essentiële drager is van onze regio expliciet te benoemen en de waarde ervan voor inwoners inzichtelijk te maken. Enerzijds door een waarderingskader voor groen te ontwikkelen dat niet alleen kosten, maar ook baten van groen in de leefomgeving zichtbaar maakt, zodat deze integraal meegenomen kunnen worden bij ontwikkelingen. Anderzijds door een koppeling te maken met de gemaakte afspraken met het Rijk die zijn vastgelegd in het kader van project Beethoven en met de ontwikkeling van voorzieningen.

Grotere, kwalitatief hoogwaardige groengebieden – of dat nu agrarische landschappen zijn of natuurgebieden – hebben toegevoegde waarde voor wonen en leven wanneer ze dicht bij de woonomgeving zichtbaar en beleefbaar zijn en zo medebepalend zijn voor de ruimtelijke kwaliteit van de directe leefomgeving. Bijvoorbeeld als decor in geval van bossen, horizon als het gaat over open landschappen of op grotere schaal: uitgestrekte, afwisselende landschappen die robuust genoeg zijn om naast nabijgelegen verstedelijking de ruimte in balans te brengen.

Daarnaast hebben groengebieden kritische massa nodig om verblijfswaarde te kunnen bieden. Dat kan één gebied betreffen, of een aaneenschakeling van kleinere landschappen. Goede bereikbaarheid met meerdere vervoersmodaliteiten, parkeergelegenheid en toegankelijkheid voor publiek zijn randvoorwaardelijk voor de verblijfs- en beleefwaarde. Evenals de aanwezigheid van fiets- en wandelroutes in en naar de gebieden, met aanvullende faciliteiten zoals horeca, een uitkijktoren, educatieve of sportieve elementen.

Gelet op alle ruimteclaims is het belangrijk om versnippering van groen tegen te gaan en landschappen met elkaar te verbinden. Zo ontstaan er robuustere groenblauwe structuren die expliciet kwaliteitsdragers van de leefomgeving worden: een netwerk van toplandschappen.

Vanuit deze programmalijn zetten we in op de realisatie van dit regionaal groenblauw netwerk van toplandschappen en op kwaliteitsverbetering van groen ten behoeve van de kwaliteit van de woon – en werkomgeving van onze inwoners.

Voor onze regio geldt dat de primaire doelgroep van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat onze huidige en toekomstige inwoners zijn. We beogen niet de regio te worden met de meest aantrekkelijke toeristische groene voorzieningen. De groengebieden die we hebben zijn al vaak druk bezocht en soms overbelast. Meer recreatieve bezoekers van buiten de regio aantrekken heeft dan geen positief effect op de kwaliteitsbeleving.

Bedrijventerreinen vormen op sommige plekken vooralsnog hierin een barrière. Door deze mee te nemen in een integrale aanpak voor toplandschappen is de opbrengst meervoudig: de groene kwaliteit van de regio verbetert, groen wordt vanaf de voordeur beter bereikbaar, terwijl het verblijfsklimaat op en de uitstraling van bedrijventerreinen wordt versterkt.

2. Gezond voor mens & natuur

Een gezonde leefomgeving met beleefbaar en bereikbaar groen vanuit huis is bepalend voor de mentale en fysieke gezondheid van inwoners. Groen vanaf de voordeur, bomen in zicht en groene landschappen binnen handbereik dragen bij aan een hogere kwaliteit van leven, zowel door de open uitnodiging om naar buiten te gaan en te bewegen in de buitenlucht als door beleving van het groen. Het is een belangrijk aspect van brede welvaart.

De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in primair bij de gemeenten zelf. Een gemeenschappelijk belang op regionaal niveau is de aansluiting op groenstructuren buiten de kernen en het werken aan een gemeenschappelijk kwaliteitsniveau. Door kennis, ervaring en best practices uit te wisselen kunnen gemeenten hun lokale gezondheidsbeleid in relatie tot een gezonde leefomgeving gezamenlijk naar een hoger plan tillen. Zowel GGD als provincie voeren hier actief beleid op en geven aan graag een actieve rol te willen pakken in regionale ondersteuning.

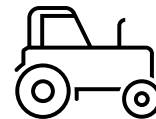
We pakken via deze programmalijn en rol in het organiseren van kennis, ervaringen en inspiratie tussen de gemeenten. Daarnaast kijken we samen met de gemeenten hoe we de realisatie van aansluitingen op het groenblauwe netwerk vanaf de voordeur kunnen ondersteunen door via de netwerkpartners kennis en middelen toegankelijk te maken.

Direct gekoppeld aan een gezonde leefomgeving voor de mens is een gezonde natuur: bodem, water en lucht gezond. Dit is de basis voor een goede biodiversiteit, een veerkrachtig watersysteem en een klimaatbestendige leefomgeving. Dit draagt uiteraard ook bij aan een goed woon- en leefklimaat: een gezond milieu is randvoorwaardelijk voor de leefbaarheid, voor gezonde inwoners. Dit wordt geborgd in Omgevingsvisies, -programma's en -plannen. Hier zijn deels de gemeenten verantwoordelijk voor. Daarnaast werken provincie, Waterschappen en terreinbeheerders vanuit verplichtingen én ambities aan deze doelen.

Soms is sprake van conflicterende belangen bij het realiseren van natuurdoelen, bijvoorbeeld op bedrijfsniveau als het gaat om harde ingrepen in gebieden om stikstofemissies te beperken of om het afgrendelen van natuurgebieden voor publiek. Het ruimtebeslag om deze natuurdoelen te halen speelt hierbij ook een rol. Veelal spelen dit soort belangenconflicten op gebiedsniveau. Daar waar dit boven het casusniveau uitstijgt is het zaak dat we – waar relevant en van meerwaarde voor de regio - niet alleen onze rol pakken in termen van agendering en lobby, maar vooral ook een eigen koers weten te varen vanuit het bredere perspectief van de regio.

Vanuit regionaal ruimtelijk perspectief staat het belang van de inwoners voorop. In veel gevallen zal de inzet op natuurdoelen ook bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving. Het is dan belangrijk om samen met de partners op projectniveau te kijken hoe het belang van inwoners nog beter verankerd kan worden. Denk bijvoorbeeld aan het toegankelijk maken van natuurgebieden en het toevoegen van landschapselementen die de kwaliteitsbeleving versterken.

Daarnaast draagt het samen optrekken met de partners voor het behalen van natuurdoelen ook bij aan toekomstige ontwikkelruimte voor allerlei functies in de gebouwde omgeving. Op dit moment loopt de vergunningverlening voor ontwikkelingen in de bebouwde omgeving steeds vaker vast. Nu is dat vaak al op stikstof. De Kader Richtlijn Water is de volgende uitdaging. Hoe sneller de natuurdoelen binnen bereik komen, hoe sneller de regio van het slot af is. Het werken aan een robuust groenblauw netwerk voor de regio draagt hieraan bij.

3. Duurzaam ondernemend landschap

Onze regio telt honderden grondgebonden agrarische bedrijven, die belangrijk zijn voor de ruimtelijke kwaliteit van de regio en daarmee de kwaliteit van de leefomgeving: daar waar het gaat om bijvoorbeeld melkveehouderijen bieden zij gevarieerde boerenlandschappen van grasland met koeien, soms grootschalig en weids, op andere plekken kleinschaliger als onderdeel van een oud coulissenlandschap. Het is een onlosmakelijk en onmisbaar onderdeel van onze regio – tussen harde Natura 2000 gebieden en verstedelijkte gebieden in.

Agrarische bedrijven zijn kenmerkend voor de identiteit van de regio en de agrarische gemeenschappen in ons landelijk gebied in het bijzonder. Hoewel veel agrarische bedrijven stoppen, zijn er ook blijvers die kiezen voor verduurzaming van hun bedrijfsvoering of een andere vorm van agrarisch ondernemerschap. De erkenning van deze agrarische identiteit, cultuur en waarde draagt bij aan het maken van een nieuw, gezamenlijk toekomstbeeld voor de regio waar ook agrarische bedrijven een plek in hebben.

Grondgebonden agrarische bedrijven spelen een belangrijke rol in het behoud van het groene landschap in de regio. Ook spelen deze bedrijven een belangrijke rol in het beheer en de ontwikkeling van mooie en gezonde landschappen, via bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer, verduurzaming van bedrijfsvoering of het omschakelen naar verdienmodellen die bijdragen aan maatschappelijke opgaven zoals de duurzame productie van biobased bouwmaterialen en regionaal voedsel.

Zo kan bijvoorbeeld de omschakeling naar het telen van biobased bouwmaterialen bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van bodem, water en lucht. Bovendien draagt bouwen met biobased materialen bij aan de verduurzaming van de leefomgeving en mogelijk op termijn ook aan de versnelling van de woningbouw.

Ook andere vormen van verduurzaming van voedselproductie dragen bij aan een aantrekkelijk landschap én bieden kansen voor toekomstbestendig agrarisch ondernemerschap. Voorzichtig zien we bijvoorbeeld steeds meer initiatieven voor voedselbossen. Ze dragen bij aan biodiversiteit, gezond voedsel van dichtbij en de kwaliteit van bodem, lucht en water. Economisch gezien zeer uitdagende ondernemingen, maar zeer waardevol voor regionale voedselvoorziening op de langere termijn.

Zo zijn er tal van agrarische bedrijven die koersen op duurzame bedrijfsvoering en zo bijdragen aan de verbetering van het woon- en leefklimaat. Dit vindt plaats in de volle breedte van de agrarische sector: bijvoorbeeld met de productie van groen gas, maar ook in intensieve veeteelt en vollegrond tuin- en akkerbouw wordt met duurzamere intensieve teelten gewerkt aan een ‘licence to produce’ voor de toekomst én het opnieuw bestendigen van een plek in onze regio.

De focus ligt vanuit de ruimtelijke onderlegger van de regionale samenwerking van de Metropoolregio Eindhoven op grondgebonden bedrijven en terreineigenaren die ook feitelijk met hun bedrijfsvoering bijdragen aan de omgevingskwaliteit en daar zelf ook werk van maken. Dit zijn niet alleen grondgebonden bedrijven, maar grondverbonden ondernemers.

Onze regionale rol ligt bij het stimuleren en ondersteunen van langjarige duurzame verdienmodellen voor deze grondverbonden ondernemers met als beoogd resultaat het behoud van open landschappen, verbetering van bodem-, water- en luchtkwaliteit en langjarige inzet op natuurbeheer. Innovatie in en het behoud van een vitale agrarische sector zijn hierbij cruciaal.

De invulling van deze programmalijn en de uitvoering van acties hierop ligt grotendeels bij de gemeenten zelf: hun kennis en ervaring op dit gebied reikt tot in de haarvaten van het landelijk gebied en er is een gezamenlijke energie om hier werk van te maken.

Strategische basis

Verankering in de samenwerking van de 21 gemeenten

Het programma Vitale Groene Leefomgeving is onderdeel van de Regionale Agenda 2027– 2030 van de Metropoolregio Eindhoven. De horizon van het programma Vitale Groene Leefomgeving zelf reikt echter verder, omdat de kansen en uitdagingen dit vragen en projecten en processen een langere looptijd hebben. Het programma heeft dan ook geen einddatum: het is aan het portefeuillehoudersoverleg Vitale Groene Leefomgeving om naar aanleiding van ontwikkelingen of een veranderd perspectief de opdracht te geven om het programma te herijken of aan te passen. Het Algemeen Bestuur stelt de Regionale Agenda vast en daarmee ook het programma Vitale Groene Leefomgeving.

Governance en sturing

Het programma Vitale Groene Leefomgeving is het koersdocument voor de komende jaren. Het Dagelijks Bestuur ziet vanuit dit document toe op het behalen van de benoemde ambities, de integraliteit met de andere programma's en de verbinding met regionale ontwikkeltrajecten.

De concrete projecten en processen die bijdragen aan de in het programma benoemde effecten binnen de drie programmapijlers krijgen een plek in de Uitvoeringsagenda Vitale Groene Leefomgeving. Dit is een dynamisch werkdocument, aan de hand waarvan het portefeuillehoudersoverleg Vitale Groene Leefomgeving de voortgang en resultaten kan volgen en – waar nodig – kan bijsturen. De Uitvoeringsagenda is gekoppeld aan het Werkprogramma van de Metropoolregio Eindhoven.

Strategische partnerschappen

We beginnen niet vanaf nul en we staan niet alleen. We kunnen dit echter ook niet alleen als gemeenten. De Metropoolregio Eindhoven is geen uitvoeringsorganisatie, maar een netwerkorganisatie. Met beperkte capaciteit en middelen is het zaak om gebruik te maken van het netwerk van partners die over realisatiekracht beschikken en om aan te haken bij lopende initiatieven. Daarom nodigen we bedrijfsleven, maatschappelijke partners en medeoverheden uit om samen met ons en onze inwoners te werken aan de kwaliteit van de groene leefomgeving.

De inzet van de 21 gemeenten is een heldere randvoorwaarde: zonder actieve betrokkenheid binnen de samenwerking boeken we geen resultaten. Vanuit de organisatie van de Metropoolregio Eindhoven wordt de rol gepakt in het signaleren, adviseren, het verbinden van partners en initiatieven met onze gemeenten, zorgen voor kennis en inspiratie, agendasetting en lobby. Waar kansen liggen initiëren we en starten we processen op om kansen met de partners te verzilveren. We zoeken aansluiting bij andere programma's van maatschappelijke partners en medeoverheden. Een voorbeeld daarvan het Brabantbrede Landschapsfonds voor groenblauwe dooradering waarin overheden, maatschappelijke partners en bedrijfsleven samen optrekken.

Koppeling met het Beethoven convenant

Het Beethoven convenant met het Rijk is een strak omlijnd afsprakenkader voor woningbouw, mobiliteit en talentontwikkeling. Aanvullend hierop is een lijn in ontwikkelingen voor voorzieningen. Gemeenten hebben verzocht om de kwaliteit van de groene leefomgeving te koppelen aan dit spoor. De kwaliteit van de groene leefomgeving is een integraal en onmisbaar onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling en verdient dan ook prioritering en urgentie. Als we werken vanuit het principe dat bij een economische topregio ook een top woon- en leefklimaat hoort, dan is gelijk optrekken een sterk uitgangspunt.

Strategische partners

De organisatie van de Metropoolregio Eindhoven is een netwerkorganisatie. Dat betekent dat we de realisatiekracht op projectniveau ‘buiten de deur’ organiseren. Daarnaast is het belangrijk om met een aantal strategische partners een langere lijn van samenwerking uit te zetten. Vertrouwen, complementariteit en gedeelde belangen zijn hiervoor de basis.

De groene pijlerorganisaties

Van Gogh Nationaal Park, Natuurgrenspark De Groote Heide en Nationaal Park De Peel (i.o.)¹ zijn de grote, grensoverschrijdende pijlers onder de kwaliteit van de groene leefomgeving in onze regio. Deze gebieden zijn verschillend van aard, verschijnings- en organisatievorm. Ze zijn echter alle drie zowel ruimtelijk als organisatorisch ingericht om natuur en landschap te versterken, met ook een sterke focus op omgevings- en belevingskwaliteit. Dat maakt deze gebieden tot ruimtelijk strategische pijlers en de organisaties erachter tot strategische partners.

Provincie Noord-Brabant

Het voorliggende programma en bijbehorende uitvoeringsagenda raakt op allerlei vlakken de agenda en het werk van de provincie. Wij zien in de provincie een belangrijke partner voor de realisatie van doelen. De doelen en belangen van provincie en onze regio raken elkaar vanuit meerdere invalshoeken. De bestuurlijke overleggen met de provincie bieden weliswaar aanknopingspunten om verder samen op te trekken, maar dekken niet de lading en missen het gezamenlijk perspectief. We zetten er dan ook op in om deze samenwerking verder handen en voeten te geven en expliciet te maken op welke concrete projecten we met elkaar aan de slag kunnen.

Waterschappen: Aa en Maas en De Dommel

De Waterschappen zijn een cruciale partner in zowel planvorming als uitvoeringskracht. Zij staan naast en achter gemeenten dicht bij inwoners en ondernemers in het landelijk gebied en zijn de schakel tussen het behalen van natuurdoelen vanuit het perspectief van klimaat en milieu en het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving vanuit inwonersperspectief. Inzet is om de strategische samenwerking langs de programmalijnen en via de propositie groenblauw netwerk verder uit te bouwen.

Breed veld strategische partners

Terreinbeherende organisaties zoals Brabants Landschap en Staatsbosbeheer, maar ook partners als GGD, ODZOB, promotieorganisaties, belangengroepen zoals ZLTO en BMF, BoerenNatuur, fondsen en marktpartijen zijn op projectniveau onmisbaar voor de realisatie- en uitvoeringskracht. Deze worden per project en proces verder in kaart gebracht en betrokken.

¹ de organisatie achter Nationaal Park de Peel is ten tijde van het schrijven van dit programma in ontwikkeling.

Van programma naar uitvoering: Uitvoeringsagenda Vitale Groene Leefomgeving

De in voorliggend programma omschreven ambities en beoogde resultaten zijn de hoofdlijnen waarlangs we als 21 gemeenten de uitvoering vormgeven. De uitvoering van projecten en de ondersteunende processen worden nader uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Vitale Groene Leefomgeving. De drie programmalijnen ‘Aantrekkelijk woon- en leefklimaat’, ‘Gezond voor mens en natuur’ en ‘Duurzaam ondernemend landschap’ vormen de basis voor deze agenda.

De Uitvoeringsagenda focust op een beperkt aantal doelen met concrete projecten. Daarbij is duidelijk wie waarvoor aan de lat staat: rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk en een concreet omschreven resultaat is het koerspunt.

We vragen onze partners om samen met ons hier uitvoering aan te geven.

“

Realisatie groenblauw netwerk

Een belangrijk onderdeel waar de regio zelf als initiator voor aan de lat staat, is de realisatie van een aaneengesloten groenblauw netwerk in de regio, onder deze pijler ‘Aantrekkelijk woon- en leefklimaat’. We brengen in beeld welke projecten we kunnen versnellen, versterken en verbinden, samen met de 21 gemeenten. Dit levert een werkkaart op die meteen dient als projectenportfolio. Dit is een bundeling van uitvoeringsprojecten op het gebied van kwaliteitsverbetering van de groene leefomgeving waarvoor we een gezamenlijke, langjarige inzet vragen van onze partners. Dat kan zijn met feitelijke handjes, met financiële middelen, maar ook met beleids- en experimenteerruimte.

”

